

Громадська Думка

Часопись полонених Українців у Вецлярі.

ПЕРЕДПЛАТА:

На місяць . — м. 50 ф.

„ 3 місяці 1 „ 50 ф.

(Ціна 1 прим. в таб. 5 ф.)

ВИХОДИТЬ ЩО ТИЖНЯ В СУБОТУ.

ВИДАЄ „ВИДАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО ІМЕНИ Б. ГРИНЧЕНКА“.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar.

Ч. 26. (165).

Субота, 18. травня 1918.

Рік IV.

Події на Україні.

(Продовження).

Дебата над звідомленням Цасера.

Посол Шайдеман (угодовий соціаліст) просив на початку дебати відчитати обіжник ген.фельдмаршала ф.-Айхгорна. Він заявив своє сподівання про розвиток, який взяли справи на Україні. Своє побоювання про хід подій висказав він вже 26. квітня листом до віце-канцлера. Коли такі небезпечні експерименти (спроби), які зараз підіймають на Україні, найдуть піддержку з німецького боку, то треба буде удержувати велике війське заогою на Україні. Тутешньому представництву України зроблено сполуку в Києві неможливою. Щле поступованне є незрозуміле. Нове правительство України складається з кадетів і федералістів, то є з людей, які були послідніми, з якими можна буде працювати. Гетьман Скоропадський не має народу за собою. Він кандидував до російських Установчих Зборів і дістав тільки 200 голосів, кандидував потім до українських Установчих Зборів і дістав тільки 9 голосів. То кидав світло на цілу ситуацію. Справа не буде довготривала і цілком добути збіжже, причечене на основі мирового договору, не буде осягнена. Для німецького народу не може та справа принести добра. Бесідник переходить опісля до загальних питань східної політики і політичного положення і робить вигляди, що він порушить ці справи на повнім засіданні парламенту.

Посол Ерцбергер (з центра, найсильнішого сторонництва). Та сама сила, що розбивала російський бльок, робить все щоби його (велику неділіму Росію) назад збити до купи. Треба обговорити українську справу на пленумі парламенту, бо цензура відмовляє правдивого звідомлення про неї. Упорядкування східних питань є рідшею для загального будущего порядку річей в Европі. Україна є знову осередком сходу. Та як раз там ми маєм намір поповнити найбільшу помилку. Самоволя підрядного військового відділу перевертає все збудоване до гори ногами. Як головні провідні думки для будучої політики на Україні ставить бесідник: 1) Політична держава управління має сама рішати; 2) Берестейський мир, як основне розуміння в Україні, мусить бути додержаний без ніякого обмеження; 3) Доставка збіжжа, обіцяного в мировім договорі, наступить тільки тоді, як Німеччина доставить обіцяні в заміну товари; 4) Союзні Німеччина і Австро-Угорщина мусять йти однозгідно і зєднано в Київ; 5) Від усякого вмішування у внутрішні справи осередні держави мусять стояти здалека, як це в манушніні не все бувало; 6) наші дипломати представництва в Києві і Москві мусять бути поширені особами, які зна-

ють край і його мову. Бесідник залпитує про приготування, щоби забезпечити осереднім державам надвишки нового хліба і про організацію будущего засіву лавів в осени. Також на Литві почала упадати прихильність до Німеччини. Русофільське стремління візьме верх, як що народові буде насилу накидувати ся персональну унію з Німеччиною.

Вияснення німецької політики на Україні.

Державний підсекретар фон-Вуше спростовує де-які точки дотеперішніх виводів. В Києві ведено переговори в справі деяких способів вивопнення берестейських договорів. Вони доторкали до договору в справі збіжжа, валюти та де-яких других точок. Бесідник спростовує відомість, що посол фрайгер фон-Мумм має польського офіцера як секретаря. Йому не дали взагалі ніякого офіцера. Щоби він мав секретаря, мусів брати такого, який був під рукою. Впрочім при німецькім посольстві в Києві робила службу ціла низка осіб, які знають українську мову і могли взяти ся за переклад часописей так що посол міг завсім поінформувати ся, що діється ся. В тім напрямі постарали ся, щоби він про все був завсїгди повідомлений. Не можна власне для кожного краю мати представника, який знав би бесїду як раз цього краю. Рішуче мущу відперти се, будьто би Німці на Україні підкинули своєю політикою великих власників. Пан фон-Мумм клав натиск у всіх телеграмах, які дійшли до нас, що він уважав таку політику погубною і нічого в тім напрямі не робить ся. Назав в справі засіву лавів генерал-фельдмаршала фон-Айхгорна міг пробудити може цю фальшиву думку. В дійсности і тут вона не має місця. Цей наказ вийшов до німецьких командирів (тут прочитав наказ). В цім наказі є вразно сказано, що в законній уладженні не буде втручувати ся німецька власть. В тій думці важне те, що Скоропадський, який зараз обьяв правительство, заявив ся за тим, що земля може бути віднята од поміщиків за відповідне відшкодування по вартости. Вона має бути поділена на малі варцелі (ділянки) і роздана поміж селян. З того виходить, що нове правительсто зовсім не підтримав поміщиків. Вони не мають бути назад настановлені на давніх землях, тільки земля має бути розділена.

Містерський список, про який говорив передбесідник, який нині вранці був оголошений в дневниках — неправдивий. Президентом міністрів є після телеграми, яку я одержав, пан Лизгоуб з Полтави. Номінація міністрів ще також не завершена. Через те упадають закиди, які з тим взаєзли ся.

Попереду згаданий пан Порш, після моїх відомостей, виїхав до Курська, де мають вести ся переговори з Росією. Суперечности ло-

між німецькою й австрійською делегацією після мого відома не було. Пан підсекретар фон-Бравн подає звідомлення, бо він був при тій справі в Києві.

Засоби збіжжа на Україні.

Державний підсекретар ф.-Бравн займається питанням, чи дійсно є сподівані засоби збіжжа на Україні. Після осуду знавців це оказується ся вірним. Нам донесено, що в малій частині України нашло ся найменше 100 мільонів пудів, отже майже 2 мільони тоннів. Тодішнє українське правительство однак не хотіло сповнити своїх зобовязань до договору, бо воно хотіло задержати збіжже для товарообіну з Росією. Та вкінці вдало ся таки заключити з ним договір, яким воно зобовязало ся доставити осереднім державам 50 мільонів пудів себто майже один мільон тоннів. А се мали бути доставлені в квітні 6 мільонів, в травні 15 мільонів, в червні 20 мільонів і в липні 19 мільонів пудів. Цей план був устатовлений, щоби достави не могли проволікати. Осередні держави хотіли створити централу в Києві, яка мала завдання zorganizувати закупно збіжжа і удержати зносини руху з українським правительством. На се не хотіло згодити ся українське правительство, бо воно не мало монополію збіжжа. Дотепершня організація уряду зовсім не функціонує (не робила нічого). Вона не постарала ся навіть, щоби привезти муку для Києва. Це побачило вкінці також українське правительство, що так не йде, і заснувало одного дня державне збіжжене бюро, себто рід місця закупу державного збіжжа з членів української збіжжевої біржі, з властителей млинів і з кооперативних стоваришень, які вже існували перед літами і грали визначну роль на півдні. Ми згодили ся в кінці на цей проєкт, бо ми мусили переконатися, що наші власні організації тільки тоді можуть розвинути діяльність, як українська торговля збіжжем так буде згуртована. Ані у великих власників, ані в селян не можна було нічого купити без українських Жидів. Надвірний Жид є там конечною потребою. Та коли правительство відступило від комуністичного принципу до вільної торгівлі, ми могли сподівати ся щось одержати. Прийшло до другого договору, на основі якого українське правительство мало доставити збіжжа в вищє сказаних ратах. Якби це не вдало ся йому, то осереднім державам прислужувало право самі собі купувати збіжже. З цілої достави в Україні мала в перших двох місяцях Австрія одержати дві третини, Німеччина одну; від 1. червня навпаки.

Весняні засіви і комуністичний принцип.

Ми пробували говорити про урядованне в справі достави нового збору збіжжа. Виділі, з яким вели ми переговори заявив, що він

може говорити тільки про переговори що до виконання умов берестейського договору (який говорить про доставу збіжжа до 31 липня). Переговори про збіжже найближчого року мали щойно почати ся можливо найскорійше.

Донесення про весняні засіви лавів звучали дуже різно. Я старав ся вяснити президентові Поршові, що дотеперішній поділ на Україні, як і спосіб цього поділу, що переводить ся — в божевіллем. Він відбував ся без ніякої програми. Одинокою засадою було вивластити велику носілість, все проче поручено сільським комітатам і вони складають ся з селян. Які великі були труднощі, виходить вже з цього факту, що на Україні бувають великі власники, які мають 120.000 до 160.000, і навіть 200.000 гектарів землі. Я предклав йому, що селяне можуть купити землю, яку вони зайняли, або збіжжем, або за гроші. В цей спосіб підпреть ся доставу збіжжа і українське правительство увільнить ся з небезпечної недостачі грошіа. Український представник згодив ся з тим, але Рада спротивила ся тому, бо воно суперечило принципіві, що на землю не має власности. Так дійшло до того, що дня 15. цвітня весняні засіви лавів в найгірший спосіб потерпіли.

Труднощі в доставі збіжжа.

В теперішній хвилі дуже трудно предсказати прокуваннем, що взагалі Німці можуть одержати з України. Як ми підписали договір і утворили організацію, та наша німецька господарська централа у Києві була тої думки, що українське державне бюро збіжжа додержувати умов договору. Після найновішого звідомлення занельдовано нам майже чотири мільони пудів, та їх не доставлено. Чи се дійсні засоби, не можна поки що сказати. Досі переїхали суху границу майже 1000 вагонів збіжжа і інших засобів харчів, крім сього 800 тонн переїхало чере Браїлу в Румунію. Український селянин продає не радо збіжже з трівгою перед будучиною. Господарської конечности його продати він не має, бо він має грошей нові сервії. В руках українських селян знаходиться ся найменше 8—10 мільярдів рублів паперового гроша. Що селяне найбільше хочуть мати, це сукна і ткацькі вироби. Та ми їх не можемо їм доставити. Потім хочуть вони мати господарські машини і матеріал до залізниць. Ми можемо доставити їх 30.000 тонн. Де-які посилки вже пішли на Україну. Де-що доставить Австрія також, можна сподівати ся вже 1000 кіс старійських з Австрії.

Дальшу велику трудність робить якісь грошевіх способів. Хоч видано майже 40 мільярдів паперових рублів, то на Україні ними не можна платити. Може власть ся платити німецькою маркою, або австрійською короною.

З австрійською делегацією ми прийшли до згоди, разом ми працювали і були завсїгди разом. Ми

мали той самий інтерес дістати як найбільше зближа з Українцями.

Посол Ледебор (радикальний соціаліст) ці факти потверджують, що його прятелі предбачали як лихий наслідок прискороного заключування миру. Німецьке правительство знало докладно комуністичні погляди українського правительства. На основі договору зобов'язалося німецьке правительтво дати волю тим поглядам для здійснення. Призвано правительством одну партію, яка не могла перевернути свою владу. Тай про труднощі транспорту мусіло знати німецьке правительтво. Далі критикує бесідник обіжник генералфельдмаршала Айхгорна і признає самозрозумілим те, що в Українським населенню мусіло повстати обурення. Наступило таке, що є самозрозумілим як наслідок німецького змішання в тамошні відносини. Нові міністри не будуть мати більше влади, як давніші. Німецьке правительство і військові керівники поносять вину за всі наслідки, які мусіли прийти. Як така політика буде вести ся далі, то німецьке правительство зробить послугу для політики антанту. Бесідник говорить далі про східні питання.

3 Української Республіки.

Новий кабінет Скоропадського.

6. травня с. р. державний підсекретар фон-Буше прочитав телеграму від посла Мумма в Київ, що отагого міністерського кабінету ще нема. Телеграма каже і ходить о чисте міністерство праці, зложене з політично думаючих, зрілих і спосібних людей. Всі мають зобов'язати ся до головної думки гетьмана: Удержання і скріплення національної самостійності України в найтіснішій сполучі з осередками державами, передовсім в Німеччиною, в виключенням всіх великоруських і польських стремлінь. Нема ніяких поляків в кабінеті. Імена польського покрово обманюють. Вступ членів других партій, яких би прийняв гетьман—робив ся на немудрі догаданя, бо вони мабуть не хочуть числяти ся зовсім з подією перенороту на основі загального невдоволення з дотеперішньої політики. Загально приймають, що коли почнеть ся практична робота, яку спізнають вони—а вона почала ся ним великодніх свят—помарять ся й другі партії; поки що остаєт ся двоє чило тільки провізорично обсаджених міністерських крісел, які обняли би представники цих партій, наколи вони відступлять від своїх пересадних догадань. Гетьман Скоропадський одвідав вчора посла фон-Мумма і мав з ним півторогодинну балачку в справі будучої політики, яка ставить програмою самостійність України, відсутність російських і польських тенденцій. Про це він дав дуже вдоволяючі заявя. На запитання Ерцбергера, заявив підсекретар, що Скоропадський є Українець, а не Москаль.

Політика гетьмана Скоропадського.

З Києва доносять дня 7. мая: Генерал Гренер дав посольству, зложеному з соціалістичних партій України, послух що до поваги положення, та він думає, що може дати знові вдоволяючі запевнення в справі політики Скоропадського. Гетьмана признало німецьке правительтво, і він полишить ся. Було-би великою помилкою приймати, що його стремління звертають

ся до відбудування монархії. Україна ей мусить бути незалежною республікою. Гетьман знає, що осередні держави виступають за самостійність України безумовно, без ніякої орієнтації проти Росії й Польщі. Бажанам було би, щоби соціалісти вступили до кабінету. Вони повинні бути співробітниками на основі конституції, яка мусить наступати на місце дотеперішніх вишкочених законів і проклямацій гетьмана.

(„Frankf. Nachr.“, ч. 127.)

Український кабінет гетьманських міністрів.

Український кабінет гетьмана Скоропадського, оголошений вразі, складаєт ся з 5 кадетів і 4 українських федералістів, одного самостійника, та двох військових—мабуть розбив ся. Часописі оголошують нову лісту міністрів без означення їх теки; Лизогуб з Полтави—президент міністрів, октябрист, Василенко (кадет), Ржепецький, Гутник, Афанасієв, Кіянцін, Вагнер—усе мабуть кадети. Чубинський стоїть між кадетами і соціалістами, Скоропадський є уміркований соціаліст-народник, Любинський—безпартійний. Після донесення до сього кабінету мав вступити одинокий звисний український діяч Шемет, укр. посол до Думи, але про це затихла преса. Поки що не обсаджено міністерство війни, заграниці, почт і телеграфу і ще не рішено, хто має бути президентом міністрів. Ці важкі необсажені місця в міністерським кабінеті задержано для уміркованих соціалістів, та вони поки що ще не приступили до гетьманського кабінету.

(„Geneg. Anz.“ ч. 127.)

„Діло“ приносить про кабінет гетьмана такі інформації. Отаманові міністрів М. Устимовичові, підписаному на першім законодатім акті гетьмана, не вдало ся утворити кабінету. В „Послідніх Новостях“ з 3. с. м. він заявяє, що невдача постигла його тому, що від участі в його кабінеті відмовили ся українські соціалісти-федералісти (Леонович, Лоський, Ніковський, Шелухин і Шульгин), а без їх участі він не вважає для себе можливим скласти кабінет.

Тоді місцю утворення кабінету одержав Микола Василенко, член центрального петроградського комітету кадетів, попочитель київської шкільної округи в перших часах революції й описля товариш міністра просвіти в кабінеті Керенського. На президента міністрів призначив Скоропадський Лизогуба, але задля його неприсутності в Києві складом кабінету зайняв ся Василенко.

Коли українські соціалісти-федералісти знов відмовили ся, Василенко склав кабінет з російських кадетів і октябристів (по походженню Великоросів, „Малоросів“, Поляків і Жидів). Атаманом Ради міністрів, міністром внутрішніх справ і тимчасовим міністром почт і телеграфів є Ф. Лизогуб, бувший голова полтавської земської управи, який в останнім часі займає вище становище в адміністрації Кавказу.

Міністерство просвіти і тимчасово міністерство закордонних справ обняв М. Василенко.

Міністерство фінансів—Ржепецький (православний, польського походження) кадет, член київської городської Думи, директор банку.

Міністерство хліборобства—Кіянцін, голова полтавської губернської земської управи.

Міністерство харчів—Ю. Соколовський, полтавський економічний діяч.

Міністерство праці—Ю. Вагнер, бувший професор київського технічного інститута, управитель відділу праці у воєнно-промисловім комітеті.

Міністерство здоровля—В. Любинський, лікар.

Міністерство шляхів—В. Бутенко, інженер, начальник подільських залізниць.

Міністерство справедливости—М. Чубинський, бувший секретар уголовного касаційного департаменту.

Державний контроль—Г. Афанасієв, професор, бувший управитель філії державного банку.

Державне секретарство—М. Гижицький.

Тимчасову управу міністерством війни—А. Слівинський, полковник, начальник генерального штабу.

Програма правительства Лизогуба.

До Відня доносять з Києва „Вісти з України“. Провізоричний президент міністрів Лизогуб заявяв представникові русофільської часописі „Голос Києва“ таку програму правительства: Найважливішим завданням кабінету є створення сильної влади, яка доведе до спокою і порядку на Україні. Ми уважаємо себе як тимчасове правительтво, яке має поробити всі приготовления, щоби Україна могла вступити зовсім вільно в усіх справах до своїх державних інституцій. Ми уважаємо Україну зовсім незалежною державою, яка не виключає, натурально стислих взаємин з осередними державами. Що доторкаєт ся Росії, то належить зауважити, що ми поки що находим ся хвилю в стані війни з Великоросією. Міністер заграничних справ веде переговори з російською делегацією, яка несподівано появила ся в Києві. Українською державною мовою буде, натурально, нова українська. Що доторкаєт ся так званих національних міністерств для Росії, Польки і Жидів на Україні, які установило буше правительтво, то вони непотрібні і будуть занесені. Всі національності мають ва Україні рівні права. Всі громадяне української держави рівноуправні. Питанне земств і городської самоуправи буде сумлінно розсліджене. На провінції установить ся по губерніях і повітах староства намісце давніх комісарів, в яких ніякий не буде злив іменованих. Військові формації, які відбувають ся, є кінце потрібні. Їх реформа є одним з головних наших завдань. Провінція за вишком кількох повітів поводить ся спокійно. Соціалреволюціонери і селянські комітети старають ся викликати неспокій. Якби справа ставала дуже грізною, тоді можуть старости одержати поміч німецьких військ, які зараз мають означені вказівки на такі випадки. Виробленне виборчого закону для парламенту є нашим першим завданням. Ми поробимо зміни в дотеперішнім виборчим законам. Приміром потрібно означати вік, який управно до користування тим законом. Також ніші зміни, мабуть, будуть потрібні. Правительтво є за свободою преси. Коли вона (преса) буде аловживана для підбурювання до класової боротьби і до боротьби проти існуючого режиму, то будем в найблизчій часі приневолені заборонити опозиційні часописі, або редакторів позамикати.

(„Frank. Zeit.“, ч. 132.)

Переговори між українськими партіями й німецькою властю.

Як доносять „Київская Мысль“ з дня 2. м. в ініціативи українських соціалістів-федералістів відбув ся ряд нарад представників усіх соціалістичних українських партій, де обговорено переворот. Вислідом нарад було, що рішено представити німецькій власті тажкі наслідки, які викличе переворот

у краю, бо українська демократія мусить звернути ся проти цих подій. Переворот не був конечний, бо українська власть сама йшла до основного перетворення. Центральна Рада скінчила вже свою роль й мала віддати владу новому правительству, основаному на принципі представництва рїжних партій і груп громадянства. Це правительство не висіло б у повітрі, а опирало ся би на нове державне тіло—Державну Раду, в яку ввійшли б також представники великих соціально-політичних і національних груп.

Німецька власть згодила ся вислухати думок соціалістів і відбула ся нарада, в якій брали участь: Ванниченко (соц.-демокр.), Єфремов (соц.-фед.), Салтан (соц.-рев.), Андрієвський (соц.-сам.) і Лоський (соц.-фед.) Німців репрезентував ген. лейтант Гренер, шеф штабу Айхгорна.

„Діло“.

Зїзд представників губернських земств України про сучасний момент.

В днях 30. квітня і 1. мая ради в Києві зїзд представників губернських земств України, який означив своє становище супроти перевороту отсю резолюцією:

„Скликаний для розвазання чергових справ фінансово-економічного та культурно-просвітнього жаття України Зїзд представників губернських земств Української Народної Республіки не може бути нічим свідком безоглядних експериментів в будуванні української держави—і ніяким не є свій справді свій голос.

Земства України вважають необхідним заявити, що в будуванні держави повинен бути непопущений головний адобуток революції, принцип народоправства, що найшов своє здійснення в існуючому виборчому законі до органів Народного Самоврядування. Сей принцип пустив глибокі корні в жатте українського народу, змінив самоврядування і саму українську державу і не може бути потушено ніякою владою, відки-б вона не йшла, крім волі самого народу, висловленої в Українських Установчих Зборах, вибраних на підставі загального, прямого, рівного, тайного і пропорціонального голосування. Тому зїзд народних самоврядувань мусить зазначити, що нарушення того принципу, а тим більше в интересах відновлення великої земельної власности, викличе вибух народнього гнїву, поведе до пролиття моря народньої крові, внесе в народні маси повну дезорганізацію і дезорієнтацію, приведе Україну до фінансово-економічної руїни, що загрожувє повною загибеллю нашій Державі.

Маючи перед собою факт державного перевороту на Україні, переведеного нечисленою кучкою зденационалізованих і чужих по національності українському народі політиків та реакційних елементів під охороною чужоюмою влади в интересах державної влади до історичних власників, зїзд заявяє, що така зміна влади не тільки не допоможе організації нормального життя, а внесе в нього нові конфлікти, нові ускладнення, наслідком яких можуть бути страшні потрясення, нова братовбїйча горожанська війна.

„Діло“.

Арештування Ради.

До Базеля доноситься 11. травня с. р. українське кореспонденційне бюро з Києва: Гетьман Скоропадський дав наказ арештувати президента Укр. Ради Грушевського і других членів Ради. З другого боку порішали демісіоновані скієні члени Ради на тайнім засіданню підбуряти народні маси проти Скоропадського.

(„Frank. Zeit.“, ч. 131).

Замах на проф. Грушевського.

На проф. Грушевського, як подає „Діло“ виконав замах січовий стрілець Михайло Гриник, родом із Сяночини, який перед вступленням до січових стрільців служив у сербським легіоні в Росії. Показується, що він, як галицький москвофіл, свідомо вступив до стрільців у зрадницьких цілях. Коли Грушевський, одягнений по військовому, вийшов разом з жінкою із будинку Центральної Ради, де держали сторожу стрільці, він прискочив до повозки й хотів вистріляти, а коли не міг отворити клапи безпечности, пхнув Грушевського штиком. Грушевський закрився за рукою, й штик пробив тільки руки і здер шкіру а зате вбився в груди жінці Грушевського, завдаючи їй тяжку рану. Присутній другий стрілець ударив Гриника карабіном по голові й повалив його на землю. Зразу кинули ся на нього присутні німецькі офіцери й поклали бити, але коли довідали ся, що це замах на Грушевського, взяли Гриника під свою охорону і повезли в собою. Що з ним стало ся — невідомо.

„Діло“.

Українське студентство Києва до Грушевського.

Київське „Відродження“ містить отсей лист українського студентства до голови Укр. Ц. Ради з д. 29. дати: „Вельмишановний Пане Професоре! На думках українського студентства гостро відбили ся події вчорашнього дня. Певно ви ще гострійше переживаєте їх. Тому ми, об'єднані Радою Студентів Унів. Св. Володимира, Укр. Нар. Університету та Вищих Жіночих Курсів, бажаємо Вам, дорогий професоре, сил і незломної волі, щоби з найменшою втратою коштовного здоровля пережили ви сучасну кризу держави. Голова об'єднаних Рад В. Ярославов.“

Українське студентство за українізацію вищих шкіл.

Українське студентство всіх вищих шкіл м. Києва на вічі, що відбулось 27. квітня с. р. внесло таку резолюцію: 1) Загальне вібрання всього українського студентства м. Києва настоює на повній українізації всіх вищих шкіл України, зокрема відносно університету св. Володимира, студентство домагається зачинення його, як осередника русифікації, в кінець біжучого академічного року.

2) Утворення Українського державного університету повинно йти шляхом державности Українського Народного Університету в осени цього року, з залишанням за ним помешкання та майна університету св. Володимира.

3) У склад студентів Українського Державного Університету переходять теперішні слухачі Українського Народного Університету.

4) Наукові сили Українського Державного Університету повинні складати ся лише з людей, які шире бажають працювати на користь української культури.

5) За національними меншостями мається право мати свої катедри при Державному Університетові.

6) З огляду на широку ворожу агітацію російського студентства і на хибне тлумачення деяких постанов комісії по утворенню Українського Державного Університету, Міністерство Освіти повинно зазначити ясно своє відношення до цієї справи.

„Діло“.

Підвищення податків на Українці.

Після донесення в Київ 7. травня на основі „Київської газети“ обговорювано на засіданню нового українського міністерства фінансів. Порішено підвищати безпосередні податки і завести цілий ряд монополій, між иншим на горілку, та підвищити залізничну тарифу, щоби кошти руху не приносили шкоди. Звернено увагу на те, що залізниця не потребує бути джерелом доходу, але й не може приносити недоборів.

(„Frankf. Zeit.“, ч. 130).

Українсько-білоруська унія.

З Києва доноситься Українське телеграфічне бюро дня 4 мая: Відбули ся в Києві наради поміж Українцями і Білорусинами. Іх предметом було означення границі і управліненне взаїмних відносин обох республік. Має прийті до унії між обома республіками.

(„Frank. Nachr.“, ч. 125).

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

— В Петрограді ширить ся п'ятнистий тиф, який в квітні забрав 3000 жертв. На основі загальної амністії випущено велике число політичних і кримінальних злочинців в в'язниці. Міністри царського правління і Керенського вийшли на волю опріч тих, що засуджені за зраду стану і обманство. Колишній міністер Сухожлінов (!) довідав ся про своє визволенне в самий день, як мав вийти з в'язниці на відпустку. Пуришкевич та другі учасники заговору на совіти, себто командант Грінберг, офіцери Хованенко, Душкін, лейтнант Зелінський, цивільний інженер Парсонов—випущені на волю. Загалом опустили 200 людей в'язницю Крестів.

— Вартість російськ. банкнотів показує такий виказ: 1 січня 1914. мала Росія 1788 мільонів в золоті проти 1665 мільонів в паперах, 1918 мала 1300 мільонів в золоті проти 30 мільярдів в паперах.

— З царської родини увязнено вел. кн. Єлисавету Федорівну, жінку убитого в. кн. Сергія. На Криму перебуваючий Николай Николаевич, Петро Николаевич, Александер Михайлович і царянка-мати Марія вихали і попали в руки Німців. Монархисти на Україні—після донесення „Тетра“—хочуть проголосити царевича Олександра королем України, ну і звідтіл певно зачнуть збирати велику неділіму Росію.

— Надвожанські республіки, утворені по містах Самара, Саратов і Астрахань, хочуть злучити ся в одну приволжанську республіку, в склад якої входили би Тамбов, Уфа і Урал, а столицею став би Саратов. В цій республіці панує не тільки комунізм на землю, але й комунізм на жіноцтво. В губерніях Самарській, Сибірській і Володимирській панує невдоволенне з большевиків, яке горієть ся по церквах.

— Проти дальшого походу Німців подали до відома Ленін і Троцький німецьким властям іскрового телеграмою, що головний командант советських військ на Україні Овченко предложив свою димсію, коли його війська відтягнули ся з

України і зістали ся розоружені правительством советів. Овченко заявив, що його операція проти Німців і гайдамаків покінчена. До цієї заяви прилучила ся заява Леніна, подана німецьким військам і гайдамакам, що „військовий відділ совету з України, який перейшов границі України, негайно розоружено. В цей спосіб відбрано всяку покривку провадяти війну далі на російській землі. Російські парламентарії предложать Німцям і гайдамакам зупинити военні операції і означити демаркаційну лінію. Як би Німці і гайдамаки відкинули російське предложення і проти берестейського договору продовжали похід на російські землі, буде Росія ставити опір до послідньої каплі крови. Всіх дорослих в загрозованих провінціях поклечеть ся під зброю. Чи Росія й Кубанщину числить до російських провінцій, не сказано.“

II.

Вісти зі світа.

МИРОВИЙ ДОГОВІР З РУМУНІЮ.

Дня 7. мая підписали в Букарешті відпоручники почвірного союзу і представники Румунії мировий договір, яким заявляють обидві сторони, що, кінчаючи війну, бажають жити з собою на будуче в мирі і приязні. Постанови мирового договору в головному такі самі як зміст преліментарного мира з 5. марта 1918 р. в Буффеа.

Букарештським миром обявляють ся Румунія ту часть Добруджі, яку вона одержала в 1913 р. Північну часть Добруджі відступає Румунія державам почвірного союзу. Границею між тою відступленою областю і Румунією буде долина Дунаю. Союзні держави обявляють ся подбати, щоби Румунія одержала забезпечення торговельної дороги до Чорного моря через Чернаводу і Констанцу. Румунія згоджуєть ся теж на спростованне границі в хосен Австро-Угорщини, яке означено на окремій, долученій до договору карті. Втрати Румунії в користь Австро-Уг. вносять 5600 кв. км., а в користь Болгарії 4000 км. Мешканцям відступлених територій буде оставлена свобода прийати нове громадянство, або вийти з тих областей. Обидві сторони зрікають ся воєнного відшкодовання.

Область румунської держави, зайнята військами почвірного союзу, буде опорожняена щойно пізнійше в реченні, який буде означений обома сторонами. Число окупаційних військ не буде переступати сили шести дивізій. До часу ратифікації мира буде задержана управа окупаційних властей. Залізниця, почта і телеграф лишають ся на дальше у військовій управі почвірного союзу. Румунські суди в засаді перебірають судівництво в занятій області, однак союзні війська задержують судівництво що до осіб приналежних до окупаційної армії і в справах карних, якими нарушено прикази військової управы, або які вимірені проти неї. Право ревізії в занятій області обмежено тільки на збіжже, стручкові овочі, пашу, вовну, худобу, мясо, дерево, нафту і нафтові виробы.

Від часу ратифікації мира кошти удержання окупаційних військ буде вносити Румунія. Ті видатки, які понесли союзні держави на публічні работи, будуть їм повернені Румунією.

Сьомим уступом мирового договору обявляють ся Румунія окремим указом завести рівноправність для всіх віроісповідань, а саме признати римо-католицькому, греко-католицькому, протестанському, магометанському і жидівському віроісповіданню ту саму праву охоро-

ну і тіж самі права, що їх має румунська православна церков. Зокрема кожде із згаданих віроісповідань буде мати право удержати свої школи.

Ратифікація мира має наступити можливо найскорше у Відні.

„Діло“

ПЕРЕГОВОРИ РОСІЇ З УКРАЇНОЮ В КИЇВІ.

Рейтер доносить з Москви: Німецьке правительство сповістило комісаря для заграничних справ Чічеріна, що наслідком зміни правительства на Україні мирова делегация України, яка перебуває в Курську, мусять бути зовсім інакше аложена. Рівночасно змінив ся загальний політичний напруг, тому німецьке правительство бажає, щоби мирові переговори відбували ся в Києві. Німецьке правительство запросило російське правительство вислати сюди своїх представників.

(„Gen. Anz.“ ч. 109).

До Відня доноситься дня 10. мая „Вісти з України“: з усуненням бывшего правительства вигасли мандати осіб, призначених ним до ведення мирових переговорів з Росією. Великокурське правительство числило ся з тим зараза. Його мирова делегация, яка минулого тижня ждала на українських делегатів у Курську—насилла в товаристві німецьких офіцерів до Києва. Переговори почнуть ся в найкоротшій часі, і тому, що між новим правительством немає ніяких особистих суперечностей, сподівають ся заключення миру в найближчій часі (!).

Гетьман Скоропадський замінував адмірала Місінкова командантом Чорноморської флоты.

(„Frank. Zeit.“ ч. 130).

ВИЗВОЛЕННЯ ФІНЛЯНДІ.

„Берлінгське Тіденде“ доносить з Гельсінфорсу, що фінляндський сейм відеть ся либонь 15 мая. З давніх 70 соціалістичних послів присутніх в тільки 15. інші або потікли, або їх половежено. Кілька звисних провідників перебуває в Петрограді. Ожидаеть ся з напруги, як російське правительство відповість на домаганне їх видачі. Добича, аловлена біля Выборга, опінують ся на 2 мільярди марок. Загальне число полонених вносіть 80.000 салдатів.

(„Gen. Anz.“, ч. 131).

ЯПОНСЬКА ЗАГАДКА ДЛЯ ЄВРОПИ.

З Базеля доносять часописці, що японська інтервенція на Сибірі буде далі поступати. Ці поступки Японії можуть звертати ся проти осередніх держав або проти антанту. На кожний спосіб не тільки на заході, але на сході—близьким і далеким—отворяєть ся нова фаза воєнної історії—доносить японська преса.

(„Frank. Nachr.“, ч. 129).

НОВЕ ВИПОВІДЖЕННЕ ВІЙНИ НІМЕЧЧИНІ.

З Гаги доносять, ще маленька республіка в Америці Нікарагуа виповіла війну Німеччині і її союзникам. Ця республіка є економічно зависима від Сполучених Держав.

(„Frankf. Zeit.“ ч. 127).

АНЕКСІЯ КРИМУ.

Після Холмщини і Бесарабії—Крим! Після ампутації на заході і південним заході—ампутація на півдні. Ампутація тим боліючіша, що позбавляє Україну одиною бази для її воєнної флоты—Севастополя, що позбавляє її тим самим й самої воєнної флоты, а позбавляючи воєнної флоты—підтінає в корінь й торговельну. Що робить Чорне

море з українського—замкненим турецьким. Ампутатація така курйозна своєю протаяприродністю (подумати тільки: Італія анексує Істрію з Полею!), що першій вістці про неї не хотіло ся просто дати віри. Та дуже скоро наспіли вісти офіційальні вже, які в повній основі потвердили те, про що повідомляла перша вістка.

І так Україна має втратити Крим. Чи погодити ся з тим, чи може погодити ся з тим український народ, хоч-би навіть хвилево й мусів числится ся з доконаним фактом? Відповідь може бути тільки одна: ніколи!

Низше подаємо вісти, які принесли в сій справі найновіші часописі.

І так київське „Відродження“ з 28. цвітня перше принесло отсю вістку:

„Ми довідались із певних джерел, що одна з дружних нам держав, згідно мировому договорі в Бересті, заявила претенсії на Крим. Через те саме український уряд знайшов непотрібним на далі держати своє військо в Крмі.“

Офіційальне повідомлення українського генерального штабу про відділення українських військ з Криму.

Київські часописі приносять отсі офіційальні повідомлення українського генерального штабу:

27. цвітня: По політичним обставинам частям запорожської бригади приказано покинути Кримський півострів і відійти до станції Джанкой.

28. цвітня: Відділові отамава Натієва приказано відійти до Перекопу.

„Діло“

ТУРЕЦЬКА ФЛОТА В СЕВАСТОПОЛІ.

Віденські часописі з 5. мая приносять отсей комунікат турецької головної квартири з 4. мая:

„Німецькі війська зайняли 1. мая Севастополь і найшли там дуже значну часть російської чорноморської флоти: лінійні кораблі, ніщителі, підводні лодки, а також торговельні кораблі.

„Султан Явус Селім“ і „Гамдія“, а також кілька наших торпедовців після тяжкої, одначе щасливо відбутої Ізди через поле мін прибули 2. с. м. вечером до Севастополя.“

„Діло“

УКРАЇНА І НЕВТРАЛЬНІ ДЕРЖАВИ.

„Діло“ подає вістку з Льовани з дня 1. травня, що там доцент женецького університету Едмонд Приват мав перед численною публікою з кругів інтелігенції й фінансистів два відчити про Швайцарію й нові держави східної Європи. Він обговорив з сампатією змагання Українців до самостійности й неутральности і заявив, що швайцарське правительство повинно признати українську державу й завязати з нею дипломатичні зносини. Україна, по його думці, стане центром союзу народів Чорного моря й має право на технічне співробітництво фаховців неутральних держав.

Війна.

(Огляд за минулий тиждень).

На західнім фронті минулого тижня були локальні наступи з боку Англіїв і Французів передовсім на г. Беммель, та Німці закріпили її за собою гарматами і старають ся її краще оборонити, як Французи. Поки що в

назва у воєнних операціях більшого покороу. З боку антанту сподівають ся продовження німецької офензиви, тільки не знають де вдарити головний наступ. Появилася вістка, що армію кн. Рупрехта обійме Макензен, який стояв на румунським фронті, і він буде старати ся зробити перелм на західнім фронті. Англіїці сподівають ся наступу на Кале, Французи на Амьен, або на Париж.

На Італійським фронті ще поки що тихо. Сподівають ся діяльности на тім фронті, бо всі перешкоди кліматичної натури уступили.

На Україні зайняли Німці Ростов над Доном.

На морі зробили Англіїці 10 травня досвіта наступ морськими силами на Остенде, та тільки втратили два моторові судна. Наступ не повів ся. Здаєть ся приготують ся наступ з'єднаної флоти проти Німців, на що вони приготувані.

3 таборового життя.

Генеральна Старшина нашого табору одержала від Української Шкільної Ради в Білій слідуочий лист:

„До Хвальної Старшини Вецлярського табору“

В протязі 1917 і 1918 років від Вашого табору надходили грошові й матеріальні жертви, які допомогли розвиткові українського шкільництва на окупованих землях України—Підляссі, Поліссі, Волині й Холмщині, а тому, з закінченням шкільного року, Управа Української Шкільної Ради в Білій від імени українських учителів і школярів шле Хвальній Старшині, а також усім полоненим Українцям сердечну подяку.

Голова С а в ч у к.

Секретар Д і д к о.

— Театр. В неділю, 12. травня, заходом музично-драматичного т-ва ім. Лисенка на нашій сцені виставлялась драма І. Тобілевича „БУРЛАКА“.

Ця песа—майстерно змалювана картина з життя селян і має велике моральне значіння. Не дивлячись на те, що „Бурлака“ вже кілька раз виставля ся на нашій сцені, інтерес у публіки до цієї драми не ослаблюєть ся; навіть тепер ця песа дала більше вражіння, чім при попередніх виставах. Це в значній мірі треба приписати старанню артистів: навіть ті з них, які вперше вступали на сцені, цілком добре справились зі своїми ролями.

Тов. Заїка дав глядачам справжній тип лукавого старшини, який не дуже вмів відрізнити своє од громадського і всіма способами експлуатує селянську темноту.

Бездоганно провів ролю Опанаса Бурлаки—оборонця покривджаних—т. Біличенко. Писар (т. Підлобко) був живий тип п'яниці і богуза. Тов. Бурашоватий гарно виконав ролю достойного прибічника старшини. Олекса (т. Надежин) в цілому досить добре поведив ся, але в тім місці, коли старшина давав йому за Галю „відступного“, ві одна рисочка не поворухнулася на лиці Олекси, неначе те, що казав старшина, зовсім не було несподіванкою для його.

Гуртова сцена цілком нагадувала волосний сход з його гарматедгом і галосом. Поодинокі особи на

цьому сході, як Петро (т. Нечипоренко), Семен (т. Бібік), Микола (т. Плєсковський) і инш. дали цілком виразні постаті селян; тільки т. Нечипоренко був невідповідно загримирований: він здавав ся молодшим, як то треба було по пєсі. Гершко (т. Брацлавський) провів свою ролю добре. Провожатий (т. Кравченко) нетвердо знав текст ролі і „тягнув ся“ за суфльором. Тов. Бородавка, здаєть ся, ще ніколи так добре не справляв ся з жіночими ролями, як цей раз, тільки часте піднімання голови в гору, незалежно од настрою душі, робить не зовсім природне вражіння.

Zet.

— Ліквідаційний комітет. В понеділок, 13. травня, відбулось засідання ліквідаційного комітету. Обговорювались різні бжучі справи; насамперед голова комітету подав до від'юма, що дотеперішній писарь комітету т. Салівон подав прохання звільнити його від обовязків писаря, і він, голова, тимчасово покликав на цю посаду т. Радченка. Після короткої наради т. Радченко вістаєть ся затвердженням писарем ліквідаційного комітету. Після цього був оголошений лист 10 інтелігентів, полонених Вецлярського табору, призначених на Холмщину і тимчасово перебуваючих у Зальцведелі. Листом тим в них прохали вяснити їхнє становище; ухвалено передати цю справу на розпоряження С. В. У. і повідомити Українську Громаду полонених у Зальцведелі. Далі обговорювалась справа посвячення прапору бувшого 1-го Січового полку імени П. Дорошенка; розвинулась чимала дискусія, бо більшість січовиків виїхала на Україну з першими транспортами, і т-во „Січ“ зараз розвязане, то виникло питання—чи має право ліквідаційний комітет посвячувати прапор неіснуючого полку і відбувати необхідні церемонії, звязані з посвяченням? Під цю хвилю надійшов проф. Левкий, котрий роз'яснив, що різні анологічні т-ва, як напр. гімнастичні „Січі“ і „Соколи“ посвячують прапор і крім того уладжують хрестини; посвячення прапора відбуваєть ся незалежно від того, чи належить він уже до певної корпорації, чи ні і виконувати можуть цей акт представники різних релігій, а хрестини уладжує уже та корпорація, котра одержує цю релікію; після такого роз'яснення ухвалено посвятити прапор у неділю 26. травня, для чого запросити православного священника, а також повідомити про це Лімбургське братство, яке з'явило бажання вислати своїх представників на свято. Далі порушено справу відносно просвітної

таборової праці, котра останніми часами була припинилася; ухвалено відновити щоденні передобідні лекції на бжучі теми, а в суботу звичайне вечірнє віче; обговорювалось також становище поміж млітарною властю і ліквідаційним комітетом до тих людей, котрі призначені до відправки в Українську армію. Після всестороннього обговорення винесено слідуочу резолюцію: 1) Ліквідаційний комітет покликаний тільки продовжувати до розвязання табору просвітну роботу, яку вела буща Генеральна Старшина, і перевести ліквідацію при розвязанню табору і 2) що для організації військових транспортів призначать ся фахові офіцери, і ліквідаційний комітет уважає не відповідним для себе і не бажаним, для уникнення непорозумінь, приймати участь в організації військових транспортів і в тієї думки, що справу треба цілком передати в руки пп. офіцерів. З свого боку комітет є готовий допомогти уладженню серед транспортів просвітних курсів і викладів і давати призначеним офіцерам потрібні інформації.

Нарешті по обговоренню ще деяких дрібних справ, засідання закрилось.

С. Д-в.

Почтова скринька.

Ком. № 10707. Naubolz, Krs. Siegen. Нім.-український словар Вам посланий, гроші за словар і на часописі 1 м. 50 ф. одержано.

Тов. С. Афанасенко, ком. Amalienruh. Гроші на часопис одержані; часопис Вам посл. регулярно.

Тов. Кость Гниран, ком. 10786 Niederstücken. Ваших грошей на книжки ще не одержано.

Тов. Трохам Бабашко, ком. Марграбон. Прислані Вами гроші з ком. як жертва—одержані.

Тов. Андрій Ярмоленко, № 2107. Просимо подати точну Вашу теперішню адресу, бо замовлений Вами Нім.-україн. словар повернув ся назад—тепер невідомо куди посилати.

Тов. Голові гуртка пол. Укр. „Зоря“ на ком. Lang-Göbl № 1368. Прислані Вами гроші 12 мар. передані т. Сегедію. Гроші на часопис 7 м. 50 ф. одержано. Ваше прохання передано до Ген. Старш.

Тов. Василіу Ломакін № 51220. Часопис ми Вам послаємо кожне число. Гроші на часоп. 1 м. 50 ф. одержано.

ШУКАЮТЬ СВОІХ.

Козак ІВАН ПАЩЕНКО бажав знати адресу свого брата полоненого в Німеччині Дмитра Пащенко.

Моя адреса: 2 бат. 5 рота № 660. Табор Вецляр.

ОГОЛОШЕННЯ.

З 20. травня в залі ІV вляси будуть відбувати ся вьєлади на різні теми таким

порядком:

Понеділок	рано від 1/2 10 до 1/2 11 год.	пр. Лепкий.
Вівторок	„ „ „ „	пр. Печерський.
Середа	„ „ „ „	т. Біличенко.
Четвер	„ „ „ „	т. Ткачук.
П'ятниця	„ „ „ „	пр. Лепкий.
Субота	„ „ „ „	т. Ткачук.

У суботу по вечері від 1/2 8 год. ВІЧЕ.